

Oslo tingrett
Postboks 8023 Dep
0030 Oslo

ERKLÆRING OM PARTSHJELP

TIL

OSLO TINGRETT

Oslo, 23. mai 2016

Sak nr: 16-066986TVI-OTIR/06

Saksøker: Edward Joseph Snowden

Partshjelp 1: Norsk PEN

Prosessfullmektig
(for begge): Advokat Halvard Helle

Rettslig medhjelper: Advokat Emanuel Feinberg

Partshjelp 2: Norsk Redaktørforening
Rådhusgaten 17, 0158 Oslo

Partshjelp 3: Norsk Presseforbund
Rådhusgaten 17, 0158 Oslo

Partshjelp 4: Norsk Journalistlag
Postboks 8793 St Olavs plass, 0028 Oslo

Prosessfullmektig
(for alle tre): Advokat Jon Wessel-Aas
Bing Hodneland Advokatselskap DA
Postboks 775 Sentrum, 0106 Oslo

Saksøkt: Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet

Prosessfullmektig: Regjeringsadvokaten v/advokat Christian Reusch

Saken gjelder: Fastsettelsesdom – spørsmål om utlevering til USA

1. BEGRUNNELSE FOR ERKLÆRING OM PARTSHJELP

På vegne av Norsk Redaktørforening (NR), Norsk Presseforbund (NP) og Norsk Journalistlag (NJ), erklæres partshjelp til støtte for saksøker, jf tvisteloven § 15-7.

Felles for NR, NP og NJ, er at de alle har som vedtektsfestet formål å verne om ytrings- og informasjonsfriheten. I NRs vedtekter er dette for eksempel uttrykt slik i § 2, formålsparagrafen:

”Norsk Redaktørforenings overordnede mål er å verne om ytringsfriheten og trykkefriheten som rettsstatens og demokratiets grunnpilarer. Massemediene er det åpne samfunns arena for fri informasjon, samfunnskritikk og debatt. Redaktøren bestemmer mediets innhold og garanterer for den redaksjonelle frihet og uavhengighet i forhold til myndigheter, eiere, annonsører og andre.

For å virkeliggjøre dette har Norsk Redaktørforening (NR) som formål å

1. fremme den fulle informasjonsfrihet og ytringsfrihet, og verne offentlighetsprinsippet, prinsippet om frihet fra sensur og anonymitetsretten [...]
5. ivareta medlemmenes interesser i forhold til de vilkår som influerer på redaktørens og medienes muligheter til å fylle sine oppdrag i samfunnet [...]

Tilsvarende formuleringer finnes igjen også i NPs og NJs vedtekter.

- BILAG 1:** Norsk Redaktørforenings vedtekter
- BILAG 2:** Norsk Presseforbunds vedtekter
- BILAG 3:** Norsk Journalistlags vedtekter (utdrag)

Alle tre organisasjoner har som et kjerneformål å fremme og verne om ytrings- og informasjonsfriheten og om de institusjoner og prosesser i samfunnet som utgjør den nødvendige formelle og reelle infrastruktur for å realisere disse frihetene. Dette omfatter blant annet kildevern og varslervern, som henger nøye sammen med hverandre, idet personer som varsler om kritikkverdige og/eller lovstridige forhold i samfunnet, ofte gjør dette via pressen – slik saksøker i nærværende sak, Edward Snowden, gjorde.

Pressens samfunnsoppgave er å være en offentlig vaktbikkje; å avdekke ulovligheter, maktmisbruk eller andre kritikkverdige forhold i samfunnet, ikke minst når slikt begås av offentlige myndigheter. Denne oppgaven er rettslig forankret og beskyttet i Grunnloven § 100 og i blant annet Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 10, noe som er bekreftet i rettspraksis fra både Norges Høyesterett og Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD).

Snowden har ikke bare opptrådt som en varsler om slike forhold. De forhold som han gjennom sin varsling har gitt pressen mulighet til å informere allmenheten om, omhandler i seg selv angrep på den infrastruktur som pressens kildevern og derigjennom informasjonsfriheten, er avhengig av; kommunikasjonsfrihet og retten til fortrolig, privat kommunikasjon. Den omfattende, hemmelige masseovervåkingen av elektronisk kommunikasjon som er avdekket gjennom Snowdens varsling, truer nettopp grunnlaget for et reelt kildevern, og dermed et av de sentrale grunnlagene for at pressen skal kunne utøve sin samfunnsrolle.

Så vel NR som NP og NJ har i en årrekke tatt til orde for å styrke både varslervernet generelt og pressens kildevern i møte med statlig kommunikasjonskontroll og -overvåking spesielt.

Forholdet mellom varslervern og pressens kildevern er dessuten fremhevet av Stortinget nylig i Innst. 205 S (2015-2016) på s 2.

Dette er forhold som også internasjonale organer på feltet i økende grad har rettet søkelyset mot. Det vises blant annet til bilagene 22-28 i stevningen. Det samme gjelder domstolene. I EMDs nylige avgjørelse i saken Szabó mot Ungarn (37138/14) avsnitt 77, der domstolen fremhever faren for pressens kildevern, forbundet med for vide overvåkningsfullmakter for myndigheter. Det samme ble påpekt i EMDs avgjørelse i saken Weber og Saravia mot Tyskland (54034/00) avsnittene 145 og 152. Høyesteretts avgjørelse i fjor i "Rolfenssaken" (Rt 2015-1286), der NR også var partshjelp, illustrerer tilsvarende vektlegging av pressens kildevern og faren for nedkjølende effekt på informasjonsfriheten, dersom den ikke ble respektert.

I januar i år, var både FNs spesialrapportør på ytringsfrihet, David Kaye, og OSSEs representant for pressefrihet, Dunja Mijatovic, invitert av blant andre NR, NP og NJ til et seminar i Oslo, for å holde innlegg om nettopp temaet elektronisk overvåkning og pressefriheten. Begge fremhevet dette som en av vår tids største trusler mot pressefriheten. Disse poengene ble gjengitt blant annet i en artikkel i Ny Tid i etterkant av seminaret.

BILAG 4: Utskrift av artikkelen "Gravejournalistikken er truet", publisert på nytid.no 18. februar 2016

Som illustrert i stevningen har Snowdens varsling allerede skapt stor politisk debatt, både i USA og i resten av verden, herunder i Norge, ettersom den angjeldende overvåkingen er grenseoverskridende, også rent geografisk.

Den har dessuten fått viktige rettslige konsekvenser, også i Europa. 6. Oktober i fjor avsa EU-domstolen dom i saken Maximilian Schrems mot Data Protection Commissioner (sak C-362/14). I dommen avgjorde domstolen – med uttrykkelig henvisning til Snowdens avsløringer – at EU-kommisjonens Safe Harbor-beslutning, som siden 2000 har dannet det generelle rettsgrunnlaget for overføring av personopplysninger fra EØS-området til USA, var ugyldig, som stridende mot EUs Charter om grunnleggende friheter.

NR, NP og NJ oppfatter på denne bakgrunn Snowden som en reell varsler, som må vernes mot urettmessig forfølgning. Dette gjelder ikke minst i et tilfelle som her, hvor siktelsen mot ham omfatter overtredelse av bestemmelser i den amerikanske spionasjeloven, der anføres om ytringsfrihet som rettsstridsutelukkende moment vil anses som irrelevante.

For pressen, her representert ved dens norske interesseorganisasjoner, er det svært viktig at varslere som Snowden ikke blir avskrekket fra å varsle om tilsvarende forhold i fremtiden. Det vil føre til at pressen ikke får tilgang til informasjon som pressen er avhengig av å få tilgang til for å kunne utøve sin rolle som offentlig vaktbikkje.

Når det som i nærværende sak, er tale om å garantere at Snowden kan reise inn og ut av Norge, dertil for å motta en sentral ytringsfrihetspris, uten at han risikerer å bli utlevert til USA for straffeforfølgning, ligger formålet i kjernen av de hensyn som partshjelperne skal ivareta.

NR, NP og NJ tiltrer for øvrig stevningens anførsler og argumentasjon med hensyn til rettens kompetanse til å realitetsbehandle saksøkers krav.

2. PÅSTAND

Det nedlegges følgende påstand på vegne av :

1. Edward Joseph Snowdens påstand punkt 1 i stevningen, tiltres.
2. Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet betaler Norsk Redaktørforenings, Norsk Presseforbunds og Norsk Journalistlags sakskostnader.

Dette prosesskriv i fem eksemplarer, hvorav ett til retten, ett til hver av henholdsvis saksøkers og saksøktes prosessfullmektiger og ett som beholdes her.

Jon Wessel-Aas
advokat (H)